

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Pars Quarta. Enumeratio significationum absolvitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

significatione: at ejusmodi opinio nequit existere, ut non iidē aliiq; utantur ista significatione: igitur loco ejus quod significationē rejiciat, eam probat. Nec quidquam ad rem facit, quod ex malo principio nata sit opinio, & significatio: nam quæcunq; tandem ejus origo sit, usus satis est ad confirmandam significationem, quamvis ex pravo natam principio. Analogia vocabuli requireret sæpius, ut diversum esset ab eo, atque est: sed usus jubet ita efferre, ut consuetum fuit: quod monuit, & falsus est Cicerone, (1.)

PARS QUARTA.

Enumeratio significationum ab- soluitur.

REvētamur modo ad significationes vocabuli *Rationis* status, ut in unū omnes colligamus. Quoniam principio vidimus, significare illam & justum, & utile, & modo intelleximus, significare verum & apprensibile, verum & apprensibile utile: colliguntur quatuor ejus significationes, binæ justæ, unum verum, & unum apprensibile, & binæ utilis, unum verum, & alterum apprensibile. Sed monendum porro est, quod justo vero ab una parte, & utili vero ab altera, alia quædam se admisceat divisio, estque, quod justum aliud tale est communiter, aliud extra ordinem tale est: idemque de utili putandum. Voco justum communiter illud, quod secundum vulgarem cursum legum, vel naturalium, vel positivarum justum est. Voco extra ordinem justum illud, quod cum non sit secundum vulgarem cursum tale, sit alicujus rei, casus, & causa gratia justum. Quæ res & causa, si propter statum, ejusq; gratia est, dicitur in specie justum status. Exemplo sit hoc. Morte mulctare furtū unius pomi,

(1.) de claris Oratorib.

mi, legitimo modo foret injustitia; at milites ita punire, apud quos, propter salutem status, opus est severa militari disciplina, evadet justum, publici gratia. Justum hoc extraordinarium ita dictum est: quoniam contra, vel supra justum legitimum est. Eadem quoque distinctio utili accidit. Nam gratia exempli, possidere quandam civitatem latos fines, & omni re affluentes, de legitima, & communi sententia utile est amplitudini civitatis, & ut civibus bene sit. Nihilominus Venetorum angusti fines, Genuensium & Florentinorum regio sterilis, & minus sufficiens, profuit illis civitatibus, ob industriam, ad quam ob necessitatem adacti sunt: & cujus adminiculo binæ priores per navigationes obtinuerunt amplum imperium, etiamsi non ab utraque parte æque fuerit conservatum. Et Florentia, copia opificum & negotiatorum opulenta reddita, valuit, etiam accedente numero & ferocia populi, imperium extendere ulterius in Hetruria, seque etiam tueri adversus vim magnam externam. Jam, ad hujusmodi tam justum, quam utile extraordinarium, nonnulli scriptores restrinxerunt Rationem status. Ad justum extraordinarium reducerunt, qui definiverunt contraventionem Juris ordinarii: (1.) tum quoque, qui eam collocarunt in certis intimis, & absconditis legibus, & privilegiis. Et illi, (2.) qui pro fundamento posuerunt, quod ars abscondita sit, non legitima gubernandi, ad utile extraordinarium respexerunt: fortassis quoque ad justum extraordinarium. Idem dixerunt, illam non incedere via legitima, et quod per illam Princeps possit operari res quamplurimas, ultra communem usum.

Quoniam itaque tot sunt significationes vocabuli Rationis status, minimum secundum varias opiniones, quæ de illa sunt, ut natura illius cognoscatur in suis significationibus, apparet, sex ante res sedulo perpendendas esse. Primum, quodnam sit justum verum legitimum status, & regiminis publici, Secundum

quod.

(1.) Scip. Annibalsis. (2.) Bodavencia.

quodnam sit justum extraordinarium verum. Tertium, quodnam sit justum apparens. Quartum, quodnam sit utile verum ordinarium status. Quintum, quodnam sit utile verum extraordinarium. Sextum quodnam sit utile apparens. Quibus prioribus duobus libris expositis, tertio factu erit facile, veras eruere definitiones Rationis status, & judicare de datis in hunc diem ab aliis. Hæc erit itaque distributio operis in libros tres.

Primus liber erit de justo status, divisus in partes tres, quæ erunt,

Prima, de justo legitimo vero status:

Secunda, de justo extraordinario vero:

Tertia, de justo apparente.

Secundus liber erit de utili status, divisus in partes tres.

Prima pars aget de utili legitimo vero:

Secunda, de utili extraordinario vero:

Tertia, de utili apparente.

Tertius liber aget de aliorum definitionibus, nostrisque Rationis status.

Definitiones aliorum hæc sunt:

Boteri, relata cap. 1. defensa adversus Bonaventuram cap. 2. explosa ab Auctore cap. 3.

Fracchettæ, collocata Cap. 5. rejecta cap. 8.

Ammirati, enarrata Cap. 9. reprehensa cap. 12.

Bonaventuræ, relata Cap. 13. confutata Cap. 18.

Ex iis, quæ de justo differunt, & utili vero, legitimo, & extraordinario, apparebit Politica vera & bona.

Ex iis, quæ dicuntur de justo, & utili apparente, detegetur Politica personata.

Moni.